

Survey of the Role of Moral Intelligence and Cell Phone Addiction in Academic Procrastination of Students

Arash Shahbaziyan Khonig^{1,*}, Kazem Husaynpour Banadig², Asef Rahnamayi Bastam¹

¹ Department of Educational and Psychology, Azerbaijan Shahid Madani University, Tabriz, Iran

² Department of Educational and Psychology, Tabriz University, Tabriz, Iran

Received: 19 Mar 2018

Accepted: 25 Jun 2018

Keywords:

Moral Intelligence

Cell Phone Addiction

Academic Procrastination

© 2018 Baqiatallah University
of Medical Sciences

Abstract

Introduction: One of the problematic factors in the field of education and learning is academic procrastination. The aim of the present study was the survey of the role of moral intelligence and cell phone addiction in predict academic procrastination of students.

Methods: The research method was a descriptive-correlation. The population consisted of all male and female students studying at Azerbaijan Shahid Madani University in the 2017-2018 academic year that according to Krejcie and Morgan table, 357 students were selected by multistage cluster sampling method. For data collection from academic procrastination assessment scale (Solomon & Rothblum, 1989), Lennick and Kiel moral intelligence questionnaire student (2011) and Savari cell phone addiction were used. Data analysis was performed using the Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis (stepwise) in software spss version 16.

Results: Correlation coefficients showed that there was a significant negative correlation between moral intelligence and academic procrastination and there was a significant positive correlation between cell phone addiction and students' academic procrastination ($P < 0.01$). Also, the results of multiple regression analysis showed that moral intelligence and cell phone addiction could significantly predict students' academic procrastination.

Conclusions: In educational programs for the prevention and reduction of academic procrastination among students, moral intelligence and cell phone addiction require more attention.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی

بررسی نقش هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه در اهمال کاری تحصیلی دانشجویان

آرش شهبازیان خونیک^{۱*}، کاظم حسین پور بنه‌دقیق^۲، آصف رهنمایی بسطام^۱

^۱ گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه شهید مدنی آذربایجان، تبریز، ایران

^۲ گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

چکیده

مقدمه: یکی از عوامل مشکل‌زا در زمینه آموزش و یادگیری، اهمال کاری تحصیلی است. هدف از پژوهش حاضر بررسی نقش هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه در پیش‌بینی اهمال کاری تحصیلی دانشجویان بود.

روش کار: روش پژوهش حاضر توصیفی و از نوع همبستگی بود. جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید مدنی آذربایجان در سال تحصیلی ۹۷-۱۳۹۶ بودند که بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۳۵۷ نفر از آن‌ها با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از مقیاس اهمال کاری تحصیلی سولمون و راثیلوم (۱۹۸۹)، پرسشنامه هوش اخلاقی لنینک و کیل (۲۰۱۱) و پرسشنامه اعتیاد به تلفن همراه سواری (۱۳۹۳) استفاده شد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها با نرم افزار SPSS-16 از آزمون‌های آماری ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه با روش گام به گام استفاده شد.

یافته‌ها: ضرایب همبستگی نشان داد که بین هوش اخلاقی و اهمال کاری تحصیلی رابطه منفی معنی دار و بین اعتیاد به تلفن همراه با اهمال کاری تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت معنادار وجود داشت ($P < 0/01$). نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نیز نشان داد که هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه توانستند به‌طور معنی‌داری اهمال کاری تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی نمایند.

نتیجه‌گیری: در برنامه‌های آموزشی برای پیشگیری و کاهش اهمال کاری تحصیلی دانشجویان، باید به هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه توجه ویژه داشت.

تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۲/۲۸

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۰۴/۰۴

واژگان کلیدی:

هوش اخلاقی

اعتیاد به تلفن همراه

اهمال کاری تحصیلی

تمامی حقوق نشر برای

دانشگاه علوم پزشکی بقیه الله

(عج) محفوظ است.

مقدمه

که به پیامدهای روانی مثل عزت‌نفس (self-esteem) پایین، اضطراب (anxiety)، احساس گناه (feel guilty)، افسردگی (depression)، و پیامدهای تحصیلی از جمله نمره‌های پایین دوره‌های آموزشی از دست دادن ضرب‌الاجل برای تکالیف ارائه‌شده، انصراف‌های دوره‌ای، تقلب (cheat) و ... منجر می‌شود [۳]. Rothblum و همکاران نیز، در تعریف و تشخیص اهمال‌کاری تحصیلی دو ملاک را مطرح می‌کنند: الف) تمایل به کنار گذاشتن همیشگی یا تقریباً همیشگی تکالیف تحصیلی و ب) تجربه همیشگی یا تقریباً همیشگی اضطراب ناشی از چنین رفتاری؛ آنان تأکید می‌کنند که اهمال کاری تحصیلی باید شامل تأخیر مکرر و اضطراب قابل ملاحظه‌ای باشد [۴]. اهمال کاری تحصیلی از جمله مسائل خیلی رایج میان دانش آموزان و دانشجویان می‌باشد [۵]؛ به طوری که تحقیقات نشان می‌دهند حداقل ۷۰ درصد از دانشجویان به طور مداوم دچار اهمال کاری در انجام امور تحصیلی خود می‌شوند [۶، ۷]. دانشجویانی که اهمال کاری تحصیلی دارند، تکالیف خود را تا دقیقه آخر و زمان امتحانات به تأخیر می‌اندازند و در پایان مدت فرارسیده با انبوهی از تکالیف ناقص و فشار زمان مواجه می‌شوند و این مشکل آن‌ها را دچار اضطراب بالا می‌کند [۲]. اهمال کاری در خصوص تکالیف تحصیلی، از مهم‌ترین علل شکست یا عدم موفقیت فراگیران در یادگیری و دستیابی

تحولات پرشتاب جهانی در عرصه علم و صنعت، جوامع بشری را بر آن داشته تا با نگرشی جدید به دارایی‌های غیرعینی، در صدد افزایش توانایی‌هایی خود برای همگامی با این تغییرات باشد. در حقیقت سکون و بی‌حرکتی در دنیای متغیر امروز برای یک کشور در هر اندازه که باشد، نتیجه‌ای جز نابودی به همراه نخواهد داشت. آموزش عالی به‌عنوان یکی از نهادهای مهم، به همراه آموزش و پرورش مسئولیت تعلیم و تربیت افراد را بر عهده دارد و از طرفی در خدمت نظام اجتماعی در می‌آید تا از طریق انتقال و گاه تغییر ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی نقش عنصری مهم در پیشرفت یک کشور ایفا کند. برای همین بسیاری از کشورها در اولویت برنامه‌های توسعه خویش، توجه ویژه‌ای به بهبود و اصلاح نظام آموزشی دارند و عوامل بسیاری دست‌به‌دست هم می‌دهند تا با رفع نواقص و محدودیت‌ها زمینه پیشرفت و توسعه را فراهم آورند [۱]. اما در این میان یکی از عواملی که در پیشرفت آموزشی اختلال ایجاد می‌کند، اهمال کاری تحصیلی (academic procrastination) می‌باشد. اهمال کاری تحصیلی، به عنوان تمایل به تأخیر در وظایف تحصیلی تعریف می‌شود، حتی اگر این امر منجر به پیامدهای منفی شود [۲]. در تعریف دیگر، اهمال کاری تحصیلی موکول کردن عملی مهم و از پیش طرح شده، بدون هیچ دلیل منطقی به زمان دیگری است

و همچنین اشتباهات و شکست‌هاست. ۳) اصل بخشش شامل آگاهی از عیوب و اشتباهات و همچنین، بخشیدن خود و دیگران است. ۴) اصل دلسوزی به معنای توجه به دیگران می‌باشد [۱۹]. در پژوهش Narimani و همکاران مشخص شد که بین هوش اخلاقی با اهمال کاری تحصیلی رابطه معناداری وجود داشت [۲۰]. Khormayi و همکاران نیز، در پژوهش خود نشان دادند که بین فضیلت اخلاقی صبر با اهمال کاری تحصیلی دانشجویان رابطه وجود داشت و مؤلفه صبر پیش‌بینی کننده منفی و معنادار اهمال کاری تحصیلی بود [۸]. همچنین در پژوهش Tazesh و همکاران مشخص شد که تحول اخلاقی با اهمال کاری تحصیلی دانشجویان رابطه داشت [۲۱].

اما علاوه بر هوش اخلاقی یکی دیگر از عواملی که با اهمال کاری تحصیلی دانشجویان می‌تواند رابطه داشته باشد، اعتیاد آنان به تلفن همراه (cell phone addiction) است. تلفن همراه یکی از مهم‌ترین فن‌آوری‌های ارتباطی و اطلاعاتی بوده و احتمالاً از جمله مواردی باشد که در طول چند سال گذشته با توجه به نوآوری‌های تکنولوژیکی، تأثیرات اجتماعی و کاربری عمومی اکثریت غالب جمعیت به یکی از وسایل ارتباطی فراگیر تبدیل شده است. این در حالی است که فن‌آوری تلفن همراه هر ساله پیشرفت زیادی می‌کند، برای مثال همه‌ساله مدل‌های جدیدی از گوشی تلفن همراه توسط تولیدکنندگان زیادی وارد بازار می‌شود؛ این پیشرفت‌ها باعث شده است کاربران تلفن همراه بتوانند با تلفن خود فیلم ببینند، بازی‌های ویدیویی بازی کنند، به موسیقی گوش دهند و پرداختی‌های کالا و خدمات خود را بپردازند، بنابراین تلفن همراه چیزی بیش از آن است که به چشم می‌آید [۲۲]. از طرفی، برخی افراد به تلفن همراه وابستگی زیادی پیدا می‌کنند درحالی‌که از آن رفتار آگاه نیستند [۲۳]. اعتیاد به تلفن همراه می‌تواند تفکری آگاهانه در مورد تلفن همراه در طول روز باشد که از یک رفتار اجباری نشأت می‌گیرد و فرد عملی را بدون کنترل تکرار می‌کند [۲۴]. اعتیاد به تلفن همراه یکی از شایع‌ترین انواع اعتیادات غیر دارویی به شمار می‌رود [۲۵] و با نشانه‌هایی مانند استفاده مفرط، تعارضات خانوادگی، به هم خوردن فعالیت‌های تحصیلی، شخصی و احساس نیاز به مکالمه تلفنی یا ارسال پیام کوتاه، افسردگی، اضطراب، بی‌قراری و احساس تنهایی (loneliness) همراه است [۲۶]. صاحب‌نظرانی مانند Bianchi و Phillips علائم اعتیاد به تلفن همراه را صرف زمان زیاد برای کسب، عدم توانایی در کنترل استفاده از آن علی‌رغم تلاش‌های مکرر برای جلوگیری از استفاده از آن، حذف مکالمات از حافظه دستگاه، از دست دادن احساس، خلق افسرده یا احساس پوچی در اثر قطع استفاده از آن، طولانی بودن مکالمات، پنهان کردن مکالمات از خانواده و دوستان، استفاده از تلفن برای اجتناب از مشکلات و نهایتاً استفاده از آن برای احیا یک خلق خوب برای مقابله با افسردگی، تنهایی، اضطراب و انزوا می‌دانند [۲۷]. خاموش بودن تلفن همراه برای این افراد، تحمل‌ناپذیر است و موجب می‌شود حتی هنگام خواب یا در مواقع خاصی که گوشی تلفن همراه را خاموش می‌کنند یا در حالت سکوت قرار می‌دهند به فشار روانی دچار شوند. آن‌ها نمی‌توانند از گوشی تلفن همراه خود دور بمانند و از هر ترفندی برای استفاده دائمی از آن بهره می‌جوید. این نوع اعتیاد از علاقه آنان فراتر رفته و به نوعی جنون در دسترس بودن تبدیل می‌شود [۱۰]. Erdoğan و همکاران، Qaisar و همکاران، Soleymani و همکاران، Karimansour و Eskandari

به برنامه‌های پیشرفت تحصیلی است [۸]. این نوع اهمال کاری بر میزان یادگیری و موفقیت فعلی و آتی فراگیران تأثیر منفی می‌گذارد. تأخیر در شروع و اتمام تکالیف سبب خواهد شد تا یادگیری در فرصت‌های مناسب از دست برود و فرد، مطالعه و انجام تکالیف را در زمان نامناسب و همواره با محدودیت زمانی پیگیری کند که این مسئله در فرایند یادگیری اختلال ایجاد می‌کند و موجب کاهش دقت، افزایش فشار روانی و ارتکاب اشتباهات فراوان در انجام تکالیف و فرایند یادگیری می‌شود. اهمال کاری به دلیل ایجاد عدم آمادگی برای امتحانات، فرد را با اضطراب و فشار روانی روبه‌رو کرده، ممکن است فرد به شیوه‌های غلط برای رفع فشار ناشی از حجم مطالب در روزهای پایانی روی آورد. این مسئله در حالت شدید آن، موجب عدم اتمام تحصیلات، ترک تحصیل یا حتی عدم بهره‌وری فردی و سازمانی می‌شود [۹]. اهمال کاری تحصیلی مشکلی چندبعدی است که شامل ابعاد شناختی، رفتاری و انگیزشی می‌شود. بررسی هرکدام از این ابعاد به‌تنهایی با اهمال کاری تحصیلی، نمود کاملی از مشکل اهمال کاری تحصیلی را نشان نمی‌دهد. بنابراین نیاز است تا پژوهش‌هایی انجام شود که همه ابعاد مربوطه به اهمال کاری تحصیلی را در برگیرد.

با توجه به اهمیت اهمال کاری در موفقیت دانشجویان، محققان به بررسی عواملی که ممکن است با آن ارتباط داشته باشد، پرداخته‌اند. این دلایل می‌تواند انواع مختلفی داشته باشد از جمله می‌توان به ترس از شکست، کمال‌گرایی (perfectionism)، کمبود عزت‌نفس، اضطراب، افسردگی، اعتیاد به اینترنت و تلفن همراه (Internet and mobile addiction) و همچنین کمبود انگیزش، اشاره کرد [۱۰-۱۳].

اما علاوه بر عواملی که ذکر شد، یکی دیگر از عواملی که می‌تواند با اهمال کاری تحصیلی دانشجویان رابطه داشته باشد و کمتر به آن پرداخته شده هوش اخلاقی (moral intelligence) می‌باشد. هوش اخلاقی برای اولین بار توسط Borba مطرح گردید. وی هوش اخلاقی را ظرفیت و توانایی درک درست از نادرست، داشتن اعتقادات اخلاقی قوی و عمل به آن‌ها و همچنین رفتار در جهت صحیح تعریف کرده است [۱۴]. هوش اخلاقی به‌مثابه یک راهنما برای افراد عمل می‌کند و انسان‌ها را در اعمال هوشمندانه و بهینه یاری می‌رساند [۱۵]. Martin و همکاران هوش اخلاقی را اعتقاد عمیق و ارزش‌هایی می‌دانستند که قادر است تمامی افکار و رفتارهای فرد را هدایت کند [۱۶]. این نوع هوش به‌مثابه یک نوع جهت‌یاب برای اقدام به عمل درست و توانایی کاربرد اصول اخلاقی در تعامل با دیگران است [۱۷]. هوش اخلاقی دربردارنده ابعاد ضروری از زندگی از جمله توانایی تشخیص رنج افراد و خودداری از رفتار ظالمانه تعمدی، شناخت گزینه‌های غیرممکن اخلاقی، همدلی کردن، ایستادگی در برابر بی‌عدالتی‌ها و رفتار با دیگران با احترام و عطف است؛ این‌ها ویژگی‌هایی هستند که به فرد کمک می‌کند تا به یک انسان خوب و شایسته تبدیل شود [۱۸].

Kiel و Lennick بیان می‌کنند که هوش اخلاقی شامل چهار اصل، درستکاری (honesty)، مسئولیت‌پذیری (responsibility)، بخشش (forgiveness) و دلسوزی (sympathy) است: ۱) اصل درستکاری به معنای ایجاد هماهنگی بین اعتقادات و اعمال افراد است. در حقیقت انجام چیزی که درست است و گفتن حرف درست در تمام زمان‌ها است. ۲) اصل مسئولیت‌پذیری به معنای پذیرش اعمال و پیامدهای آن

شهبازیان خونیک و همکاران

جدول ۱: میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی پیرسون هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه و اهمال کاری تحصیلی دانشجویان (۳۵۷ نفر)

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳
۱- هوش اخلاقی	۶۷/۸۵	۱۲/۱۳	۱		
۲- اعتیاد به تلفن همراه	۳۷/۳۸	۹/۳۱	۰/۰۶	۱	
۳- اهمال کاری تحصیلی	۷۱/۸۸	۱۴/۴۷	*-۰/۳۹	*۰/۲۱	۱

* (P > ۰/۰۱)

پیش از تحلیل رگرسیون چندگانه پیش‌فرض‌های این روش بررسی شد. برای بررسی خطی بودن، نرمال بودن و همسانی باقیمانده‌ها از نمودار پراکنش استفاده شد که نتایج نشان داد این پیش‌فرض‌ها به‌خوبی رعایت شده بودند. نتایج بررسی پیش‌فرض نبود هم خطی و استقلال داده‌ها نیز، در جدول ۲ ارائه شده است. همچنین در تحلیل رگرسیون چندگانه حاضر یک مدل حاصل شد که متغیرهای پیش بین در دو گام وارد مدل رگرسیون شدند.

جدول ۲: مقادیر آزمون دوربین واتسون، دامنه ضریب تحمل و عامل تورم واریانس برای بررسی استقلال باقیمانده‌ها و نبود هم خطی

متغیر پیش‌بین	دامنه ضریب تحمل	تورم واریانس	آماره دوربین واتسون
هوش اخلاقی	۰/۹۹	۱	
اعتیاد به تلفن همراه	۰/۹۹	۱	۱/۷۰

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود مقدار عددی Durbin-Watson بیانگر استقلال باقیمانده‌ها برای متغیرهای مورد بررسی است و شاخص‌های هم خطی ضریب تحمل (Tolerance) و تورم واریانس (Variance inflation factor یا VIF) نشان داد که بین متغیرهای پیش‌بین هم خطی وجود نداشت و نتایج حاصل از مدل رگرسیون قابل اطمینان است.

جدول ۳: مشخصه‌های آماری رگرسیون چندگانه (گام به گام) هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه بر اهمال کاری تحصیلی دانشجویان (۳۵۷ نفر)

گام	متغیر پیش‌بین	R	R2	Df	F	B	Beta	T
اهمال کاری تحصیلی								
اول	هوش اخلاقی	۰/۳۹	۰/۱۵	(۳۵۵/۱)	*۶۳/۵۴	-۰/۴۷	-۰/۴۰	*-۸/۴۹
دوم	اعتیاد به تلفن همراه	۰/۴۵	۰/۲۱	(۳۵۴/۲)	*۴۶/۱۳	۰/۳۶	۰/۲۳	*۴/۹۵

* P > ۰/۰۵

همراه باهم ۲۱ درصد از واریانس نمرات اهمال کاری تحصیلی تبیین می‌کنند. همچنین، تمامی مقادیر ضرایب رگرسیون استاندارد نشده و ضرایب رگرسیون استاندارد شده معنی دار هستند (P > ۰/۰۵). پس با توجه به نتایج می‌توان گفت که هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه به طور معناداری می‌توانند نمرات اهمال کاری تحصیلی را پیش‌بینی کنند.

پرسشنامه اعتیاد به تلفن همراه: پرسشنامه حاضر توسط Savari ساخته شده که دارای ۳ مؤلفه و ۱۳ گویه می‌باشد [۳۸]. سوالات پرسش‌نامه به‌صورت مقیاس پنج درجه‌ای از هرگز (۱) تا اکثر اوقات (۵) نمره‌گذاری می‌شود. در پژوهش Savari «ساخت و اعتباریابی پرسشنامه اعتیاد به تلفن همراه» به‌منظور سنجش متغیر اعتیاد به تلفن همراه، از برخی از پرسش‌نامه‌های خارجی و برخی از یافته‌های تحقیقات خارجی استفاده شد که ابتدا به کمک آن‌ها ۱۵ سؤال ساخته و پس ارائه آن‌ها به برخی از اساتید متخصص در مسائل روان‌شناختی دو سؤال از آن‌ها حذف و پرسش‌نامه مقدماتی از ۱۳ سؤال تشکیل شد. سپس به‌منظور استخراج عوامل اعتیاد به تلفن همراه از تحلیل عامل اکتشافی استفاده شد. تحلیل نشان داد که پس از بیست‌وپنج بار چرخش آزمایشی روی داده‌ها، ۱۳ سؤال و سه عامل به نام خلاقیت زدایی (دارای ۷ سؤال)، میل گرای (۳ سؤال) و احساس تنهایی (۳ سؤال) به دست آمد. پایایی پرسشنامه نیز با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۷ به دست آمد. در پژوهش حاضر، پایایی پرسشنامه حاضر با ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۹ به دست آمد که در حد مطلوب بود. روایی پرسشنامه حاضر نیز، با روش تحلیل عاملی تأییدی مورد بررسی قرار گرفت که برازش خوب مدل نشانگر تأیید روایی مطلوب پرسشنامه حاضر بود (۰/۹۴ = X^2 = ۳۷۸/۸۷, P > ۰/۰۱, RMSEA = ۰/۰۸, CFI = ۰/۹۳, GFA).

یافته‌ها

در مطالعه حاضر تعداد ۳۵۷ نفر از دانشجویان در دامنه سنی ۱۸-۵۰ شرکت داشتند که از این تعداد ۱۹۲ نفر دختر (۵۳/۸ درصد) و ۱۶۵ نفر پسر (۴۶/۲ درصد) بودند. همچنین، ۲۷۹ نفر (۷۸/۲ درصد) دانشجوی کارشناسی ۶۲ نفر (۱۷/۴ درصد) دانشجوی کارشناسی ارشد و ۱۶ نفر (۴/۵ درصد) دانشجوی دکتری بودند.

در جدول ۱ میانگین، انحراف معیار و ضرایب همبستگی پیرسون هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه و اهمال کاری تحصیلی دانشجویان ارائه شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود بین هوش اخلاقی و اهمال کاری تحصیلی رابطه منفی معنی دار (r = -۰/۳۹) و بین اعتیاد به تلفن همراه با اهمال کاری تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت معنادار (r = ۰/۲۱) وجود داشت (P > ۰/۰۱).

در جدول ۳ خلاصه مدل رگرسیون چندگانه هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه بر اهمال کاری تحصیلی دانشجویان ارائه شده است. همان‌طور که مشاهده می‌شود در گام اول هوش اخلاقی وارد معادله رگرسیون شده است که این مؤلفه به تنهایی ۱۵ درصد از واریانس نمرات اهمال کاری تحصیلی را پیش‌بینی می‌نماید.

در گام دوم متغیر اعتیاد به تلفن همراه وارد معادله رگرسیون شده است که ضریب تعیین ۶ درصد افزایش یافته است (۲۱ درصد). در مجموع مقادیر ضریب تعیین نشان می‌دهد که هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن

بحث

درس، مشروط بودن، کمبود انگیزه برای تحصیل، اختصاص وقت کم و کم توجهی به درس، از دست دادن علاقه به شرکت در درس همراه است [۴۱]. همچنین Lepp و همکاران، در تبیین این یافته نشان داد زمانی که دانشجویان وقت زیادی را به استفاده از تلفن همراه می‌گذرانند، باعث می‌شود که آنها تکالیف درسی، خواندن و مطالعه را به سختی انجام دهند و خوابشان مختل شود که این امر عملکرد تحصیلی آنها را به صورت منفی تحت تأثیر قرار خواهد داد؛ زیرا دیر به خواب رفتن موجب افزایش خواب روزانه در آنان شده و به تبع آن اهمال کاری در امور تحصیلی در آنان بیشتر خواهد شد [۴۲، ۴۳].

علی‌رغم نتایج مهمی که از پژوهش حاضر قابل استنباط است اما به علت محدودیت‌هایی که وجود داشت، باید در تعمیم این نتایج جوانب احتیاط را رعایت نمود. در پژوهش حاضر از ابزارهای خود گزارشی استفاده شد که ممکن است نتایج در معرض سوگیری مطلوبیت اجتماعی قرار گیرد. یافته‌های پژوهش حاضر در گام نخست پژوهشگران حیطه تعلیم و تربیت را با مؤلفه‌های گوناگون تشکیل‌دهنده اهمال کاری تحصیلی و بالطبع عوامل پیشگیری کننده اهمال کاری تحصیلی دانشجویان آگاه می‌سازد. در سایه چنین دانش نظری، از لحاظ کاربردی یافته‌های پژوهش حاضر تلویحاتی در زمینه مداخله علمی در پرورش هوش اخلاقی و آموزش استفاده صحیح از تلفن همراه به منظور پیشگیری یا کاهش اهمال کاری تحصیلی دانشجویان فراهم می‌سازد. استادان دانشگاه‌ها نیز ضمن آموزش محتوای تخصصی باید به رشد و ارتقای ابعاد اخلاقی دانشجویان توجه کنند. همچنین، نهادهای فرهنگی در محور دانشگاه از جمله معاونت‌های دانشجویی و فرهنگی برنامه‌های ویژه‌ای در زمینه رشد ارزش‌های انسانی و اخلاقی در بین دانشجویان اجرا کنند. به والدین و کلیه برنامه ریزان در آموزش توصیه می‌شود که با علاقه مند کردن دانشجویان به کارها و تفریحات و بازی‌های جذاب و مفید از بروز اعتیاد به تلفن همراه که یک اختلال رفتاری محسوب می‌شوند، جلوگیری کنند. پیشنهاد می‌شود در پژوهش آتی با دیدی کلی‌تر و نمونه‌های بزرگ‌تر به بررسی عوامل روان‌شناختی و اجتماعی مهم در بروز اهمال کاری تحصیلی دانشجویان پرداخته شده و نتایج آن‌ها با هم مقایسه شود.

نتیجه‌گیری

در مجموع نتایج پژوهش حاضر نشان داد هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه از عوامل مهمی هستند که با اهمال کاری تحصیلی دانشجویان رابطه دارند و از آنجاکه اهمال کاری تحصیلی نقش مهمی در تحصیل دانشجویان دارد می‌توان به اهمیت عواملی که با آن مرتبط هستند (مانند هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه) پی برد. بنابراین، در برنامه‌های آموزشی برای پیشگیری و کاهش اهمال کاری تحصیلی دانشجویان، باید به هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه توجه ویژه داشت.

سپاسگزاری

از کلیه عزیزانی که در انجام این پژوهش ما را یاری نمودند، کمال تشکر و قدردانی را داریم.

با توجه به اهمیت نقش هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه در پیش بینی اهمال کاری تحصیلی دانشجویان، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه در پیش‌بینی اهمال کاری تحصیلی دانشجویان صورت گرفت. یافته‌ها نشان دادند که بین هوش اخلاقی و اهمال کاری تحصیلی رابطه منفی معنی دار و بین اعتیاد به تلفن همراه با اهمال کاری تحصیلی دانشجویان رابطه مثبت معنادار وجود داشت. همچنین هوش اخلاقی و اعتیاد به تلفن همراه توانستند به‌طور معنی‌داری اهمال کاری تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی نمایند. یافته حاضر در ارتباط با نقش هوش اخلاقی با پژوهش Narimani و همکاران همسو می‌باشد چرا که در این پژوهش نیز هوش اخلاقی پیش‌بینی کننده مهمی برای اهمال کاری تحصیلی بود [۲۰]. همچنین به‌نوعی با پژوهش‌های Khomayi و همکاران و Tazesh و همکاران نیز همخوان است [۸، ۲۱]. در تبیین یافته حاضر می‌توان گفت که طبق نظر Lennick و Kiel یکی از اصول هوش اخلاقی عمل کردن مبتنی بر ارزش‌ها می‌باشد [۱۹]. بنابراین، کسانی که از هوش اخلاقی بالایی برخوردارند مطابق با ارزش‌های فردی و اجتماعی رفتار کرده و حاضر به انجام اهمال کاری نمی‌شوند. همچنین، دانشجویانی که درستکاری را مانند یک رفتار خاص در عمق جان و روح خود ریشه‌دار کرده‌اند، کارها و تکالیف خود را بدون هیچ دلیل منطقی به تأخیر نمی‌اندازند و همواره منظم هستند و در گفتار و اعمال خود نیز صادق هستند. هوش اخلاقی نه تنها چارچوبی قوی و قابل دفاع برای فعالیت انسان فراهم می‌کند، بلکه کاربردهای فراوانی در دنیای حقیقی دارد. درواقع این نوع هوش تمامی انواع دیگر هوش انسان را در جهت انجام کارهای ارزشمند هدایت می‌کند [۲۰]. بنابراین یک عامل قوی پیش‌بینی کننده و بازدارنده اهمال کاری محسوب می‌شود. همچنین هوش اخلاقی در برگیرنده ویژگی‌هایی مانند همدلی کردن؛ مسئولیت‌پذیری؛ ایستادگی در مقابل بی‌عدالتی‌ها؛ بخشش؛ انصاف و رفتار توأم با احترام و عطف است [۳۹]. این ویژگی‌ها به فرد کمک می‌کنند تا از تعلل در کارها و سهل‌انگاری‌ها خود به دور باشند.

همان‌طور که ذکر شد یافته دیگر پژوهش نشان داد که بین اعتیاد به تلفن همراه اهمال کاری تحصیلی رابطه وجود داشت و اعتیاد به تلفن همراه توانست به‌طور معناداری اهمال کاری تحصیلی دانشجویان را پیش‌بینی کند. یافته حاضر نیز با پژوهش‌های Erdoğan و همکاران، Qaisar و همکاران، Soleymani و همکاران، Eskandari و Karimmansour همسو می‌باشد [۲۸-۳۲]. یافته حاضر را می‌توان چنین تبیین کرد که افرادی که از تلفن همراه استفاده افراطی می‌کنند، زمان لازم برای انجام سایر امور زندگی خود را ندارند و کارها را مداوماً به آینده موکول می‌کنند [۱۰]. این افراد توانایی مدیریت زمان را ندارند. دانشجویانی که مدیریت زمان بدی دارند؛ یا به عبارت بهتر، وقت شناس نیستند، اهمال کاری بیشتری را نشان می‌دهند [۴۰]. این دانشجویان با اختصاص بیشتر زمان خود به تلفن همراه، دیگر فرصت و وقت کافی برای انجام فعالیت‌های درسی، کاری، ورزشی و حتی خواب ندارند. وابستگی دانشجویان به تلفن همراه به خصوص اینترنت و شبکه‌های مجازی تلفن همراه با پیامدهای منفی در زمینه تحصیل، شکست در

تأمین منابع مالی این مقاله بر عهده هیچ سازمان و نهادی نبوده است.

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

References

1. Abdollahzade V. [The relationship between Internet addiction and academic procrastination with personality types A and B]. St. Louis: Shahid Madani University of Azerbaijan; 2015.
2. Simpson WK, Pychyl TA. In search of the arousal procrastinator: Investigating the relation between procrastination, arousal-based personality traits and beliefs about procrastination motivations. *Pers Individ Differ* 2009;47(8):906-11. doi: [10.1016/j.paid.2009.07.013](https://doi.org/10.1016/j.paid.2009.07.013)
3. Steel P, Klingsieck KB. Academic Procrastination: Psychological Antecedents Revisited. *Austr Psychol* 2016;51(1):36-46. doi: [10.1111/ap.12173](https://doi.org/10.1111/ap.12173)
4. Rothblum ED, Solomon LJ, Murakami J. Affective, cognitive, and behavioral differences between high and low procrastinators. *J Counsel Psychol* 1986;33(4):387-94. doi: [10.1037/0022-0167.33.4.387](https://doi.org/10.1037/0022-0167.33.4.387)
5. Zacks S, Hen M. Academic interventions for academic procrastination: A review of the literature. *J Prev Interv Community*. 2018;46(2):117-30. doi: [10.1080/10852352.2016.1198154](https://doi.org/10.1080/10852352.2016.1198154) pmid: 29485384
6. Ferrari JR, O'Callaghan J, Newbegin I. Prevalence of procrastination in the United States, United Kingdom, and Australia: arousal and avoidance delays among adults. *North Am J Psychol* 2005;7(1):1-6.
7. Rabin LA, Fogel J, Nutter-Upham KE. Academic procrastination in college students: the role of self-reported executive function. *J Clin Exp Neuropsychol*. 2011;33(3):344-57. doi: [10.1080/13803395.2010.518597](https://doi.org/10.1080/13803395.2010.518597) pmid: 21113838
8. Khormayi F, Azadidehbid F. [Explaining Students' Academic Procrastination Based on Religious-Moral Patience (Presentation of Structural Equation Model)]. *Cult Islamic Univ*. 2017;7(77-92).
9. Tavakolli M. [The study of the prevalence of academic procrastination among students and their relationship with demographic characteristics, preference for study time, and the purpose of entering university]. *Educ Psychol*. 2013;28(100-121).
10. Azuki T. Today's mobile phone users: current and emerging trends. *Cyber Psychol Behav*. 2008;12(2):334-50.
11. Andangari EW, Djunaidi A, Fitriana E, Harding D. Loneliness and Problematic Internet Use (PIU) as Causes of Academic Procrastination. *Int J Soc Sci Stud* 2018;6(2):113. doi: [10.11114/ijsss.v6i2.2834](https://doi.org/10.11114/ijsss.v6i2.2834)
12. Sirois FM. Procrastination and Stress: Exploring the Role of Self-compassion. *Self and Identity*. 2013;13(2):128-45. doi: [10.1080/15298868.2013.763404](https://doi.org/10.1080/15298868.2013.763404)
13. Geng J, Han L, Gao F, Jou M, Huang C-C. Internet addiction and procrastination among Chinese young adults: A moderated mediation model. *Comput Hum Behav*. 2018;84:320-33. doi: [10.1016/j.chb.2018.03.013](https://doi.org/10.1016/j.chb.2018.03.013)
14. Borba M. Building moral intelligence: The seven essential virtues that teach kids to do the right thing; Jossey-Bass; 2001.
15. Ghafari M, Hajluo N, Bayrami S. [The study of the relationship between social and moral intelligence with educational performance of medical students of Maragheh and Bonab]. *J Nurs Educ*. 2015;4(48-55).
16. Martin DE, Rao A, Sloan LR. Plagiarism, Integrity, and Workplace Deviance: A Criterion Study. *Ethics Behav* 2009;19(1):36-50. doi: [10.1080/10508420802623666](https://doi.org/10.1080/10508420802623666)
17. Lennick D, Kiel F. *Moral intelligence 2.0: Enhancing business performance and leadership success in turbulent times*. New Jersey: Pearson Prentice Hall; 2011.
18. Flite CA, Harman LB. Code of ethics: principles for ethical leadership. *Perspect Health Inf Manag*. 2013;10(Winter):1d. pmid: 23346028
19. Lennick D, Kiel F. *Moral intelligence: Enhancing business performance and leadership success*. Pearson Prentice Hall; 2007.
20. Narimani M, Mohammadi G, Almasirad N, Mohammadi C. [The role of moral intelligence and risk perception in predicting academic burnout and procrastination of students]. *Sch Psychol*. 2017;2(122-145).
21. Tazesh M, Asadzadeh H, Ganbari M, Ansari A. [The Relationship between Identity Styles and Ethical Change and Academic Propagation]. 1st Scientific Research Conference on the Development and Promotion of Education Sciences and Psychology, Sociology and Social Cultural Sciences; Tehran2015.
22. Choliz M, Pinto L, Phansalkar SS, Corr E, Mujahid A, Flores C, et al. Development of a Brief Multicultural Version of the Test of Mobile Phone Dependence (TMDbrief) Questionnaire. *Front Psychol*. 2016;7(33-44):650. doi: [10.3389/fpsyg.2016.00650](https://doi.org/10.3389/fpsyg.2016.00650) pmid: 27252663
23. Park W. *Mobile phone addiction*. Mobile communications. London: Springer 2005 p. 253-72.
24. Choliz M. Mobile phone addiction: a point of issue. *Addiction*. 2010;105(2):373-4. doi: [10.1111/j.1360-0443.2009.02854.x](https://doi.org/10.1111/j.1360-0443.2009.02854.x) pmid: 20078493
25. Salehan M, Negahban A. Social networking on smartphones: When mobile phones become addictive. *Comput Hum Behav*. 2013;29(6):2632-9. doi: [10.1016/j.chb.2013.07.003](https://doi.org/10.1016/j.chb.2013.07.003)
26. Kuss DJ, Kanjo E, Crook-Rumsey M, Kibowski F, Wang GY, Sumich A. Problematic Mobile Phone Use and Addiction Across Generations: the Roles of Psychopathological Symptoms and Smartphone Use. *J Technol Behav Sci*. 2018;3(3):141-9. doi: [10.1007/s41347-017-0041-3](https://doi.org/10.1007/s41347-017-0041-3) pmid: 30238057
27. Bianchi A, Phillips JG. Psychological predictors of problem mobile phone use. *Cyberpsychol Behav*. 2005;8(1):39-51. doi: [10.1089/cpb.2005.8.39](https://doi.org/10.1089/cpb.2005.8.39) pmid: 15738692
28. Erdoğan U, Pamuk M, Eren-Yürük S, Pamuk K. Academic procrastination and mobile phone. *International Academic Conference on Education, Teaching and E-learning*2013.
29. Qaisar S, Akhter N, Masood A, Rashid S. Problematic Mobile Phone Use, Academic Procrastination and Academic Performance of College Students. *J Educ Res*. 2017;5(201-214).
30. Soleymani M, Farrokh A. [Investigating the Relationship Between Excessive Use of Mobile Phones and Academic Procrastination]. 1st International Conference on Psychology and Educational Sciences; Shiraz 2015.
31. Eskandari S. [A Model of Advances and Consequences of Traumatic Use of Mobile Phones in Male and Female Students in Andimeshk]. Ahvaz: Shahid Chamran University of Ahvaz; 2014.
32. Karimmansour F. [The Relationship between Personality Characteristics, Alexithymia and academic procrastination with Mobile Phone Addiction in Gifted Students]. The 4th International Conference on Recent Innovations in Psychology, Counseling and Behavioral Sciences; Tehran 2017.
33. Krejcie RV, Morgan DW. Determining Sample Size for Research Activities. *Educ Psychol Meas*. 2016;30(3):607-10. doi: [10.1177/001316447003000308](https://doi.org/10.1177/001316447003000308)
34. Solomon LJ, Rothblum ED. Academic procrastination: Frequency and cognitive-behavioral correlates. *J Counsel Psychol*. 1984;31(4):503-9. doi: [10.1037/0022-0167.31.4.503](https://doi.org/10.1037/0022-0167.31.4.503)
35. Jokar B, Delavarpour M. [Relationship Between Procrastination and achievement goals]. *J New Thoughts Educ*. 2007;3(61-86).
36. Nikbakht E, Abdkhodayi M, Hasanabadi H. [The effectiveness of reality therapy on increasing motivation and reduce students' academic procrastination]. *J Consult Clin Psychol*. 2014;3(81-94).
37. Mohammadiyan A. [Analysis of simple and multiple relationships between moral intelligence and social capital with student responsibility in Kashan University]. Kashan: Kashan University; 2015.
38. Savari K. [Construct and validate a questionnaire mobile phone addiction]. *J Educ Meas*. 2013;4(126-142).

39. Mokhtaripour M, Siadat S. [Comparison of the dimensions of moral intelligence from the viewpoint of scientists with the Holy Quran]. *Stud Islam Psychol*. 2010;3(97-118).
40. Van Eerde W. Time management and procrastination. *The psychology of planning in organizations*. New York: Research and applications; 2015. p. 312-33.
41. Kuss DJ, Griffiths MD, Binder JF. Internet addiction in students: Prevalence and risk factors. *Comput Hum Behav* 2013;29(3):959-66. doi: 10.1016/j.chb.2012.12.024
42. Lepp A, Barkley JE, Karpinski AC. The Relationship Between Cell Phone Use and Academic Performance in a Sample of U.S. College Students. *SAGE Open*. 2015;5(1):215824401557316. doi: 10.1177/2158244015573169
43. Jenaro C, Flores N, Gómez-Vela M, González-Gil F, Caballo C. Problematic internet and cell-phone use: Psychological, behavioral, and health correlates. *Addict Res Theory*. 2007;15(3):309-20.

